

Prišiel z univerzity vo Viedni k nám: Hovoria mi, ako poviete, pán dekan. Chcem počuť názor

Mikuláša Luptáčika zvolili za dekana Národohospodárskej fakulty na Ekonomickej Univerzite v Bratislave s rozdielom jediného hlasu. „Nie každý má dôvod niečo tu meniť,“ hovorí na to.

Dekan Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity Mikuláš Luptáčik. Foto N - Tomáš Benedikovič

16. JÚL 2015 09:54

Boli ste na Ekonomickej univerzite vo Viedni. Prečo ste sa prihlásili na funkciu dekana v Bratislave? Oplatilo sa vám to?

Oplatilo sa, bola to pre mňa výzva. Je to iný svet. Mám rád nové úlohy a výzvy. Bol som 45 rokov na rôznych rakúskych a svetových univerzitách. Keď som sa stal emeritným profesorom, prišla od mladých ľudí na fakulte ponuka, či by som tu nepôsobil, keď som bol takpovediac voľný. Chcel som pomôcť, podeliť sa o svoje skúsenosti, tu som sa narodil a študoval. Ak sa chcú slovenské školy posunúť dopredu, tak si musíme všimnúť univerzity, ku ktorým sa chceme priblížiť.

Ostatní kandidáti boli z univerzity. Vy ste prišli z Viedne, máte kontakty a vyhrali ste len o jeden hlas. Čím to je, že ste nemali väčšiu podporu?

Nie každý má dôvod niečo tu meniť. To, že som voľby vyhral, je možno znakom toho, že tých, čo chceli zmeny, bola predsa len väčšina. Už počas môjho pôsobenia na Katedre hospodárskej politiky som viedol početné diskusie s viacerými kolegami a bol som prekvapený, ako sa tu vnímajú problémy. Častá argumentácia bola, že takto to robíme 20 rokov. Je dosť ľudí, ktorí nechceli veci meniť. Zlepšujeme sa, ak sa na to pozriem z národného hľadiska. Mnohí sa určitých zmien i obávali. Niektorí starší pracovníci boli inak nastavení. Nevyčítam im to, aj mám čiastočne pochopenie, ale tu ide o početnú mladú generáciu, ktorá nemala priestor na využitie svojho potenciálu, a tí ma podporili. Nečakal som jasnú podporu.

Mikuláš Luptáčik (70)

Je svetovo uznávanou kapacitou v oblasti matematickej ekonómie a ekonomických analýz. Narodil sa vo Vysokej pri Morave. Študoval na Ekonomickej univerzite v Bratislave.

Je emeritný profesor Ekonomickej univerzity Viedeň (WU Wien), vedecký riaditeľ Ústavu pre ekonomický výskum (IWI Industriewissenschaftliches Institut) Viedeň, predseda Rady pre spoločenské vedy APVV, člen pracovnej skupiny AK Vlády, Editor in chief Central European Journal for Operations Research (1993 – 2004) či mimoriadny profesor University of Technology vo Viedni.

Je členom viacerých medzinárodných vedeckých spoločností a inštitúcií.

V čom je najväčší rozdiel medzi Ekonomickou univerzitou u nás a vo Viedni?

Nemôžem povedať len jeden. Aj v Rakúsku, keď som tam prišiel v roku 1968, to bolo podobné ako u nás teraz. Je tu menšia otvorenosť. Kritériá si definujeme sami. Je tu menšia konfrontácia so svetom, chýba nám väčšia transparentnosť v rozhodovaní. Je tu prílišný dôraz na hierarchiu. Univerzita a fakulta sa nedá riadiť akoby vševediacim rektorátom alebo dekanátom bez účasti širokej akademickej obce. Príprava rozhodnutí by mala ísť zdola, ale bežne tu predkladá podklady na prerokovanie rektor alebo dekan, čo podľa mojich skúseností neprispieva k intenzívnej diskusii. Sám som prekvapený, keď mi niekto povie: „Ako vy poviete, pán dekan“. Však ja poviem, ale chcem počuť i váš názor. Hierarchia musí byť, ale plytšia a riadenie založené na princípoch decentralizácie. Rozhodujúca musí byť vecná argumentácia. Ak mi ktokoľvek predloží vecné argumenty, musím byť pripravený ich akceptovať. Diskusia a kritika sa tu berú veľmi osobne. Keď aj vecne kritizujem svojho priateľa, neznamená to, že ho mám menej rád. A toto mi v diskusiách chýba. Akoby to bol osobný útok, a to redukuje intenzitu diskusií. Nevyužíva sa tu naplno potenciál, ktorý tu je. Musíme si klásť vyššie ciele, aj také, ktoré sa možno nebudú dať hneď splniť. Nie že si dáme za cieľ byť najlepšími na Slovensku. Treba sa porovnávať s dobrými zahraničnými univerzitami.

Ktoré by to mali byť?

Najviac skúseností mám s rakúskymi univerzitami. Im veľmi pomohol nový vysokoškolský zákon z roku 2002. Univerzity sa stali autonómne, môžu o veľa veciach rozhodovať. Je to neporovnateľné so situáciou, ktorú máme tu. Od čias, čo som tam prišiel v roku 1968 ako študent na Inštitút pre vyššie štúdium (IHS) vo Viedni, sa tam veľa vecí zmenilo. Špičkové školy, ku ktorým sa v skorom čase zrejme nepriblížime, sú švajčiarske univerzity. Tie sú

najlepšie v kontinentálnej Európe. Základom ich úspechu je decentrálna kultúra riadenia založená na osobnej zodpovednosti a dôvere. Ešte veľa vecí je tu u nás predpísaných, veľa sa tu prikazuje, zakazuje a riadi sa príliš hierarchicky. Ja sa nezriekam zodpovednosti, ale treba tu kritické myslenie a diskusiu. Sme na akademickej pôde.

Máme si to predstaviť tak, že sa napríklad študenti budú slobodne kriticky vyjadrovať o svojich učiteľoch?

Presne. Keď diskutujeme o vedeckých problémoch, každý doktorand nech hovorí bez ohľadu na to, v akej som funkcii. Platí len vecná argumentácia. Treba tu o veciach otvorene diskutovať, to je základ úspechu univerzít. Druhá vec je veľká mobilita. Vo Švajčiarsku je polovica profesorov, ktorí učili niekde v zahraničí. Mobilita profesorov nám na Slovensku chýba. Keď som bol študentom na IHS, aj na rakúskych univerzitách to bolo tak, že bol doktorom, docentom a aj profesorom na rovnakej škole. Potom na Viedenskú univerzitu prišiel profesor Dierker z Bonnu a zastával názor, že ak sa niekto mladý na jednej univerzite habilituje, nemôže tam byť profesorom. Musí ísť niekde inde. Ide o funkčné miesta, tieto miesta sa vypisujú a nech sa o ne uchádzajú. A potom sa môžu vrátiť. Je to veľmi dôležité a potrebné. A to aj pre toho, kto sa o miesta uchádza, ale aj pre inštitúciu, ktorú to obohatí. Aj my sa teraz takto snažíme získať niekoho zvonku.

Hovorili ste o autonómnosti rakúskych univerzít. Čo si pod tým máme predstaviť?

V Rakúsku napríklad univerzity dostanú peniaze na tri roky na základe rokovaní s ministerstvom a na základe jasných kritérií – výkonov vo výuke a vedeckom výskume. A ako to prerozdedia, je na nich. Profesori sú len funkční a nie sú menovaní prezidentom, ale menuje ich rektor na základe výsledkov výberového konania. Študijné programy si schvaľuje univerzita, tieto programy nemajú garantov schvaľovaných veľkou akreditačnou komisiou. To je vecou príslušných oddelení a katedier.

Takže tam nefunguje akreditačná komisia ako u nás?

V takej podobe nie. Celkom nerozumiem, ako môže byť akreditačná komisia pre všetky vedné odbory. Sú veľmi špecifické. Nedá sa to celkom dobre administratívne urobiť. Ak ide o akreditáciu vedeckých a výskumných ústavov v Rakúsku, (napríklad Rakúskeho ústavu pre ekonomický výskum), tak sú v komisii len ľudia z príslušného vedného odboru a spravidla zo zahraničia. Treba dať zásady a potom by malo byť v záujme školy, aby sa rozvíjala. Nemôžu sa kritériá pre ekonómov porovnávať s kritériami pre technické vedy.

To však predpokladá, že univerzity sa budú chcieť zlepšovať.

V tomto otvorenom svete si budú škodiť samy sebe, ak sa nebudú zlepšovať. Potom nám tí najlepší budú odchádzať. Vo Viedni na Ekonomickej univerzite je tretí najväčší počet zahraničných študentov zo Slovenska. Pripadá mi ako samozrejmé, že sa chceme zlepšovať. Nemôžeme tu hrať vlastnú lígu. V otvorenom svete to inak nejde.

Foto N – Tomáš Benedikovič

Ale stále sú študenti, ktorí pôjdu aj na školy so zlými výsledkami. Nepodporuje teda školy, ktoré sa nechcú zlepšovať, aj to, že študenti chcú mať rýchlo titul?

To je možné, nevylučujem to. Ale je to krátkodobé, lebo trh práce sa bude pýtať, kde študovali. Pri reputácii absolventov sa to prejaví.

U nás nie je prax, že by na vedúcich pozíciách univerzít boli ľudia zo zahraničia alebo z iných škôl, ale skôr zvnútra. Dostávajú takto ľudia tituly či pozície jednoduchšie, lebo sa už medzi sebou poznajú?

To si nemyslím. Musia sa nastaviť dobre kritériá a podporiť mobilita vysokoškolských učiteľov. Nevýhodou súčasného systému je, že sa ťažko otvárajú nové témy výskumu. Napríklad teraz sa objavila téma regulácie prirodzených monopolov, respektíve sieťových odvetví. Tým sa tu nik nezaobrá. Ak by som mal čakať, že si vychovám niekoho z mladých, musel by som asi čakať dosť dlho. Ale ak by som mohol také miesto vypísať, tak by som

našiel kompetentného kolegu v Českej republike alebo medzi Slovákami, ktorí sú v zahraničí a možno by sa vrátili, keby mali takú príležitosť. O tomto je mobilita. Mal som veľmi dobré podmienky na Technickej univerzite vo Viedni, ale objavila sa príležitosť na Viedenskej ekonomickej univerzite s novými úlohami a výzvami. Táto zmena mi veľmi pomohla a posunula ma ďalej. Musíme sa viac otvoriť. Potrebujeme cirkuláciu mozgov namiesto úniku mozgov.

Prečo sú naše školy uzavreté? Boja sa konkurencie?

Áno. Vypísali sme teraz na fakulte výberové konania na vedúcich katedier. Prihlásili sa ľudia aj zvonku. A na škole mi hovorili, že také niečo tu ešte nebolo. Stále tu pretrváva trochu zotrvačnosť, že to nebolo také otvorené a ľudia si na to zvykli. A keď sa rozprávate s ľuďmi, tak povedia, že potrebujeme, aby tu bola väčšia mobilita.

Aké boli reakcie na váš výber vedúcich katedier?

Výberové konania na vedúcich katedier boli pre mňa veľmi dôležité. Mal som snahu ich trochu prispôbiť tým, na akých som sa zúčastnil počas mojej kariéry. V západných krajinách je to otvorené a transparentné. Tak som navrhol prvú časť verejnú, aby tam kandidáti mohli prezentovať svoje predstavy o vedení katedry, o ťažiskových výskumných oblastiach katedry a mohli zodpovedať na otázky kladené členmi akademickej obce fakulty, prípadne študentmi. A potom bolo výberové pokračovanie pred komisiou, do ktorej som prizval aj dvoch ľudí z externého prostredia, aby sme mali aj iný pohľad. Na miesta vedúcich šiestich katedier sa prihlásili po dvaja kandidáti. Na jednu z katedier sa uchádzal mladý Slovák, docent, pôsobiaci v zahraničí. Bolo to prijaté veľmi pozitívne, na prezentácie prišlo pomerne veľa ľudí, diskutovali a na fakulte sa o tom veľa hovorilo. Len čo sa objavili výsledky, dvaja z účastníkov výberových konaní podali sťažnosť rektorovi Ekonomickej univerzity na formálne chyby v ich priebehu. Spočiatku som ani nevedel, v čom boli chyby a kto tieto sťažnosti podal. Bolo to veľmi nepríjemné. Hovorili, že som porušil smernice, lebo som bol v komisii, ktorá dala konečné rozhodnutie. Ale pre mňa je výber vedúcich katedier kľúčový a podľa smerníc musím rešpektovať rozhodnutie výberovej komisie. Preto som sa chcel tohto procesu zúčastniť. Nechal som si urobiť stanovisko Právnickej fakulty UK a bolo mi potvrdené, že som všetko urobil správne. Rešpektujem všetky nariadenia a smernice, ale ctím určité zásady, ako vnímam akademické inštitúcie, a toho sa nehodlám vzdať.

Máte po tom chuť pokračovať v takých výberových konaniach?

Mám, som presvedčený, že je to dobrá forma. A je veľa pracovníkov fakulty, najmä mladých, ktorí to podporujú. Keby som necítil tuto podporu, tak sem neprídem. A vidím, že sa niektoré veci už menia. Doktorandi sa aktívne zúčastňujú vedeckých konferencií svetového významu, kde sa stretávajú s vedcami, ktorých mená poznajú z literatúry. Narastá počet publikácií v indexovaných zahraničných časopisoch, vo výuke sa stále väčší dôraz kladie na rozvíjanie ekonomického myslenia. Na tejto fakulte je potenciál, len to treba viesť smerom, akým sa uberajú renomované ekonomické fakulty vo svete. Je tu dokonca niekoľko veľmi šikovných ľudí. Ale treba sa otvoriť. Fakulta a univerzita sa posúva k lepšiemu, ale fakulty a univerzity, ku ktorým by sme sa chceli priblížiť, sa posúvajú omnoho rýchlejšie.

Čím to je?

Je tu príliš veľa administratívy. Za štyri roky, čo som bol vedúci Katedry hospodárskej politiky, som musel podpísať viac vecí, ako keď som bol vedúci katedry vo Viedni desať rokov. A to nehovorím teraz, keď som dekan. Vedecké výstupy sú rozdelené – ak sa nemýlim – do 28 kategórií. To som nikde nevidel. Ja by som ani nevedel, ako medzi niektorými

kategóriami urobiť rozlíšenie. Vo vedeckej komunite vieme, ktoré časopisy sú prestížne. A potom je v interných smerniciach nastavené bodovanie tak, že za výstup v slovenskom karentovanom časopise je 10 bodov a v medzinárodnom 12. Aká je potom motivácia publikovať v zahraničných časopisoch? Problémom je aj náš vysokoškolský zákon. Rakúsky univerzitný zákon nepozná vedeckú radu ani odborové komisie. Schvaľovanie habilitácie a profesúry je vec odbornej komisie, ktorá sa na to vyberie. Veci potom zaberajú veľa času. Rovnako tak zákon o univerzitách v Rakúsku nevyžaduje garantov. Na Slovensku ich máme nedostatok a rôzne sa naháňajú. Garantmi jednotlivých študijných odborov a programov by mali byť katedry. Tie sú kľúčové. Katedry by mali zabezpečiť, aby školiteľmi na doktorandskom štúdiu boli len pracovníci, ktorí robia výskum na medzinárodnej úrovni. To má dosah i na kvalitu výuky. Výuka bez výskumu nie je univerzitná výuka. Témy dizertačných prác musia korešpondovať s výskumnou aktivitou školiteľa, ktorá je doložená relevantnými výstupmi v medzinárodných časopisoch. Byť zodpovedným riešiteľom výskumného projektu bez publikovaných výstupov nie je dostatočným kritériom kvality výskumnej činnosti školiteľa.

Foto N – Tomáš Benedikovič

Len dve krajiny majú väčší podiel študentov študujúcich v zahraničí ako my. Je to dobré?

Keby sa vrátili, tak áno.

A čo robiť, aby chceli študovať u nás?

Musíme zvýšiť kvalitu. Môžem hovoriť za ekonomické vedy. Mali by sme študentov viesť k tomu, aby vedeli ekonomicky rozmýšľať, nie aby museli memorovať čo, kedy a kde. Dôležitejšie je prečo. Mali by sa používať štandardné učebnice. Tu sa veľmi často používajú učebnice napísané viacerými autormi a skriptá, ktoré sú písané takou formou, že autor podáva len svoju – akoby jednoznačnú – interpretáciu daného javu. Ale na problémy v ekonomike len veľmi zriedkavo možno nájsť čierno-biele odpovede. Otázky v skriptách a potom na skúškach sú často formulované tak, že študent odpoveď nájde päť strán dozadu. To sú len otázky na zopakovanie. Keď som mal raz prednášku, študentka sa ma pýtala, aké budú otázky na skúške. Povedal som jej, že budú také, že odpoveď nenájde priamo v učebnici. Musíme ich

viest' k tomu, aby sa mohli nové veci sami naučiť, aby vedeli klásť otázky a vedeli odlišiť, čo je podstatné a čo nie. Lebo položiť relevantnú otázku je dôležitejšie ako zodpovedať nejakú irelevantnú. Študenti aj priznávajú, že to treba, ale doteraz to nerobili. A popri tom treba rozvíjať výskum na svetovej úrovni.

Ako to urobiť?

Katedry by si mali vytypovať oblasti, v ktorých by mohli byť dobré i z medzinárodného hľadiska. Ekonomická veda je taká široká, že sa nedá všetko pokryť. A potom môžeme byť atraktívni aj pre iných.

České školy sú nám blízke, ale sú omnoho lepšie. Čím to je, že my sme sa tam nedostali?

Možno sú viac otvorenejší. V Prahe napríklad pomohlo, že zriadili centrum CERGE-EI (Center for Economic Research and Graduate Education-Economics Institute) na Karlovej univerzite a na Českej akadémii vied, kde vytvorili veľmi silné pracovisko. Oproti Vysokej škole ekonomickej v Prahe si myslím, že nezaostávame. V mnohých veciach sme si veľmi podobní, napríklad čo sa týka interných učebníc alebo habilitačných kritérií. Bol som teraz v Poľsku na univerzite v Krakove na medzinárodnej konferencii a i tu si myslím, že sme s nimi porovnateľní.

Takže v ekonomických vedách v strednej Európe nezaostávame?

Dovolím si povedať, že nie. Pracoviská ako CERGE alebo Central European University v Budapešti je ťažké porovnávať, lebo fungujú za iných podmienok, ale inak v blízkom okolí okrem Viedne nezaostávame.

A kam by ste zaradili naše univerzity vo všeobecnosti?

V niektorých oblastiach, napríklad v matematike či prírodných vedách podľa mojich znalostí sme na tom lepšie ako v ekonomických vedách. Ale ako mi nedávno hovoril jeden kolega z technických vied, i v tejto oblasti sa im napríklad už spomínané švajčiarske univerzity opäť vzdávajú. V sociálnych vedách je ten problém, že tu bolo 40 rokov politického tlaku.

Máme u nás veľa škôl?

Situácii neprospeje, že máme toľko súkromných škôl. Súkromných je veľa, a to sa prejaví aj na verejných. Máme profesorov pôsobiacich súčasne na viacerých školách. V Rakúsku je nepredstaviteľné, že by počas toho, ako má niekto pevné miesto na verejnej univerzite, súčasne pôsobil na nejakej inej. To nie je možné.

Mal by štát teda rušiť univerzity?

Ak neplnia požadované kritériá, tak áno. Treba sa pozrieť, koľko potrebujeme vysokoškolsky vzdelaných ľudí. A či máme toľko ľudí, ktorí vedú robiť výskum na medzinárodnej úrovni. V Rakúsku sa teraz diskutuje – a to je politická otázka – či mať prijímacie konanie. Hovoria, že šancu by mal mať každý. Uchádzačov je veľmi veľa. Napríklad na Viedenskej ekonomickej univerzite nemáme prijímacie konanie, ale prvý semester je takpovediac výberový. A je to spravodlivejšie ako prijímačky, lebo uchádzač vidí, ako univerzita funguje, ako treba pracovať, a ukáže sa, či je to to, čo očakával a či na to má. A po prvom semestri sa počty upravia. Ale treba mať na to i kapacity.

Sú u nás šikovní študenti? Nie je to tak, že sa na univerzitu dostane každý a každý ju doštuduje?

Sú tu šikovní študenti. Ale ako všade i slabší a tí brzdia výuku. A aj napriek prijímačkám sa dostanú k nám aj slabí študenti. Na Ekonomickej univerzite vo Viedni sú aj osobitné programy pre výborných študentov, budeme to zvažovať asi i u nás.

A aj školy dokončia?

Musel by som si pozrieť štatistiky, ale viem o takých, ktorí školu nedokončili. Poznám i prípad, že študent neobhájil diplomovú prácu a neurobil štátnice. Aj keď som sa pýtal, ako sa dostal tak ďaleko. Bolo by dobré, aby sa to zistilo skôr. Ešte je jeden dôvod, prečo sú švajčiarske školy také dobré – majú veľmi kvalitných maturantov. Maturantov je relatívne menej ako tu, alebo už tam je výber a prichádzajú už veľmi dobre pripravení na vysokú školu. A u nás to zaostáva.

Foto N – Tomáš Benedikovič

Pri financovaní na žiaka by boli školy proti sebe, ak by vyhadzovali.

Nevylučujem to, ale dlhodobo sa kvalita presadí.

Boli ste na štátniciach so študentmi spokojný?

Tak pol na pol. Nie je to reprezentatívne, bol som len na niekoľkých. V Rakúsku už štátnice nie sú, len sa obhajuje záverečná práca. Aj o tom sa dá diskutovať. Lebo tu sú štátne skúšky, kde sú tak široko formulované otázky (ktoré boli už raz predmetom skúšky), že s tým majú študenti problém. Druhá vec je, že sú predovšetkým naučení kto, kedy a kde. A potom to takpovediac recitujú. Keď som bol na štátniciach, hovoril som im – nerecitujte, vysvetľujte. A ak som sa niečo opýtal na podstatu veci, na hlbšie vysvetlenie, odpovedali mi, že to je hlboká ekonomická analýza. S tým som nemohol byť veľmi spokojný. Nájdu sa aj dobrí, ale aj tí majú problém, keď sa ich opýtate na to, ako čo funguje. Ale viaceré diplomové práce boli veľmi dobré, v tom je za posledné obdobie pokrok.

Je naša výučba staromódna? Stále sa veľa memoruje?

Áno. Problém je, že sa používajú veľmi často interné skriptá a domáce monografie, i preto, že sú dôležité pri habilitačnom konaní. Niektorí kolegovia sa ma pýtali, či naozaj nemám skriptá. Nemám, ale mám monografiu vydanú vo vydavateľstve Springer. Rozdiel medzi našimi a štandardnými zahraničnými učebnicami je, že v tých štandardných sa riešia problémy. Aj keď si to sám pozerám, musím nad tým rozmýšľať. Nenájdem odpoveď o dve strany ďalej. Keby sme používali štandardné učebnice, výučba by vyzerala inak. A pritom dnes nie je problém s literatúrou. Nemôžeme len opísať javy a povedať definície, treba to vysvetliť.

Ak by to tak bolo, bolo by ťažšie získať vyššie tituly.

Mne sa toto kritérium nepáči. Lebo namiesto toho, aby napísali jeden alebo dva články do vedeckého časopisu, urobia skriptá, ktoré možno ani netreba. A keď to napíšu, tak podľa toho učia, čo tiež nie je dobré.

Čo hovoria kolegovia na váš prístup?

Stretávam sa s pochopením. V priamych diskusiách súhlasia, otázka je, ako je to v diskusiách na chodbe. Ale mladí kolegovia ma podporujú.

Nie je problém nášho pomalého rozvoja málo peňazí?

Keď to priamo porovnávate, tak je to žalostne málo. Potom majú ľudia viac úväzkov. Ale je aj na univerzitách, aby sme niečo predložili, zlepšili kvalitu. Nemôžeme len povedať, aby nám dali viac peňazí. Prostriedky môžu byť prideľované len podľa výkonov. Hovorí sa, že u nás sa dáva málo peňazí na výskum. Prítom máme na mysli prostriedky z verejných zdrojov. Ale v Rakúsku ide polovica peňazí na rozvoj vedy a výskumu zo súkromného sektora. Predstavitel' Siemensu povedal na jednom workshope vo Viedni, že do Rakúska prídu i s výskumom a rozvojom, lebo sú tam dobré univerzity. Preto by úlohou štátu mala byť podpora základného výskumu a univerzít, aby sa tu mohol rozvíjať aplikovaný výskum. A potom tam pôjdu aj peniaze zo súkromného sektora.

Aký je rozdiel medzi platmi na univerzite v Rakúsku a u nás?

Dosť značný, ale neviem to presne povedať, pretože neviem, aké sú na jednotlivých univerzitách a fakultách osobné hodnotenia, ktoré môžu činiť významnú čiastku na plate. U nás majú profesori okolo tisíc eur. Ak ide o mladších kolegov, tak rozdiel u nás a v Rakúsku môže byť v priemere jedna ku trom. Ale u skúsenejších kolegov s vysokou medzinárodnou reputáciou to môže byť ešte výraznejšie. Ich plat je vo veľkej miere vecou

jednania a dohody. Ak sa na vypísané miesto prihlásia uchádzači, ktorí už majú iné miesto na výborných univerzitách, a oznámia svojej domovskej univerzite, že majú ponuku z inej univerzity, tak je to predmetom jednania. A to už často nie je o platoch, ale o tom, že dostane lepšie vybavenie pre katedru alebo ďalšieho kolegu či viac peňazí na konferencie a zahraničné cesty. Takže tu môže byť rozdiel vyšší. Ale neviem, koľko zarábali moji kolegovia, a nik sa nepýtal mňa, aký som mal presne plat.

Aké konkrétne kroky robíte, aby sa fakulta zmenila?

Okrem iného sme začali s doktorandmi, vyberáme ich veľmi prísne. Nemalo by to fungovať na príkazoch a zákazoch. Musia si byť vedomí, že to nie je 40 hodín týždenne. Je to niečo iné ako magisterské štúdium. To je ako pri platoch. V zahraničí majú omnoho vyššie platy, ale môžem povedať, že za nimi je i veľmi tvrdá práca. Môj – vo vedeckom svete veľmi uznávaný – kolega na Ekonomickej univerzite vo Viedni je už o šiestej, o pol siedmej na univerzite, robí takmer celé soboty. Raz sa ma pýtal, či niekedy pokosím doma v záhrade trávu. Povedal som, že áno, tak bol zhrozený, že prečo ten čas nevyužijem na písanie článkov. Prvoradá u doktorandov musí byť ich motivácia a zaoberanosť pre vedeckú prácu. Poteší ma, keď za mnou príde doktorand s tým, že toto som našiel, takýto mám problém. Ale neočakávam, že príde za mnou a pýta sa, čo má robiť. Nechcem mu dávať domáce úlohy. Mladí ľudia by mali byť viac zvedaví. A treba si ich tak vyberať. Áno, sú zle platení, ale takú slobodu ako na univerzite nebudú mať nikde inde.

Pokiaľ ide o ďalšie kroky, vo výuke sa snažíme klásť väčší dôraz na rozvíjanie ekonomického myslenia, zvýšiť otvorenosť a spoluprácu so zahraničnými univerzitami, založenú na spoločných predmetoch výskumu. Máme veľmi dobrú spoluprácu s Ekonomickou univerzitou vo Viedni, dokumentovanú už viacerými spoločnými publikáciami v indexovaných zahraničných časopisoch. Vedeckú radu a odborové komisie na fakulte sme doplnili o renomovaných zahraničných profesorov a na Slovensku pôsobiacich externých členov, ktorí absolvovali PhD. štúdium v zahraničí a takto prinášajú nové pohľady do diskusie o dôležitých otázkach rozvoja fakulty.

Budete kandidovať na rektora?

To nie. Možno, keby som bol mladší.